

דפדפן

בין הדף היומי ופרשת השבוע

כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים

למדנו השבוע את המשנה במסכת ר"ה דף יח. "על ששה חודשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח, ... על כסליו מפני חנוכה, ועל אדר מפני הפורים, וכשהיה ביהמ"ק קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן".

ולכאורה צ"ע – מדוע לא יצאו השלוחים על סיון מפני חג השבועות?

אלא שהציאה בניסן מפני הפסח מספיקה לבירור מועד חג השבועות, שכן חג השבועות תלוי בספירת העומר, וז"ל התוס' שם ד"ה "על ניסן": "אבל על סיון מפני עצרת לא צריך דבעומר הדבר תלוי כדאמרין לעיל (דף ו':) דתני רב שמעיה עצרת פעמים חמשה פעמים ששה פעמים שבעה".

היבטים רבים לרעיון הפנימי בכך שחג השבועות תלוי בספירת העומר. אחד מהם מובא בהקדמת הרמב"ן לתורה והיא מבוססת על הגמרא שלמדנו בדף כא: וזה לשונו: "וכבר אמרו רבותינו נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולן נמסרו למשה חוץ מאחד, שנאמר- 'ותחסרהו מעט מאלוקים' (תהילים ח', ו') ואמר כי בבריאת העולם נ' שערים של בינה. כאילו נאמר שיהיה בבריאת המחצב שער בינה אחד בכוחו ותולדותיו, ובבריאת העופות שער אחד, וכן בבריאת השרצים ובריאת הדגים ועלה אחר זה לבריאת בעלי הנפש המדברת שיתבונן סוד הנפש וידע מהותה וכחה בהיכלה ויגיע למה שאמרו (היכלות רבתי א', ג') גנב אדם יודע ומכיר בו, הכל נכתב בתורה בפירוש או ברמיזה בתיבות או בגימטריאות..."

נמצאנו למדים – שהשער הנ' הוא האלוקות עצמה בבחינת אתערותא דלעילא.

בחג השבועות אנו זוכים לקלוט מהארת האלוקות עצמה וזוהי התורה שמלמדת את גדולתו וקדושתו של ה' יתברך. על פי זה מבאר ה"שפת אמת" בביאורו לחג השבועות: " 'וביום הביכורים' (במדבר כח', כו') – דאיתא נ' שערי בינה.. פירוש – שאין באפשרות האדם להשיג למעלה בשער הנ' אך אחר כלות השגת האדם ניתן במתנה הארה גם בשער הנ' והוא מתן תורה בחג הזה.

הגמרא ב"ה דף כג: אומרת "א"ר יוחנן כל שיטה ושיטה שנטלו נכרים מירושלים עתיד הקב"ה להחזירן לה שנאמר: "אתן במדבר ארז שטה" (ישעיה מא-יט) ואין מדבר אלא ירושלים שנאמר: "ציון מדבר הייתה..". (ישעיה סד-ט) ואמר רבי יוחנן כל הלומד תורה ואינו מלמדה דומה להדס במדבר איכא דאמרי כל הלומד תורה ומלמדה במקום שאין ת"ח דומה להדס במדבר דחביב".

כיצד חברו להן התורה וירושלים ובפרט לאור הערת המהרש"א במקום שהדרשה השנייה כלל לא נלמדת מהפס'?

לאור דברינו ניתן לומר שחברו להן התורה וירושלים בכך שבשתייהן יש לפעול בכוחות האתערותא דלתתא ולעילא יחדיו. העמל בלימוד התורה מחד (אתערותא דלתתא) ושער הנ' (אתערותא דלעילא) כמשלים מאידך. כך 'עיר הא-לוקים' אשר את יומה חגגנו השבוע, פועלת מחד בכח האתערותא דלתתא. כיסופינו והתעוררותנו לשוב לציון (אתערותא דלתתא) באה בשביל ליתן מקום לשכינה להופיע (אתערותא דלעילא). עדיין אין מקדש לצערנו, אבל הכיוון והמגמה כבר קיימים.

כפי שראינו במדרש על שלמה, דברים אלו הבאים מכח התעוררות פנימית הינם נצחיים כתורה וכירושלים.

חבירה זו בין התורה לירושלים מוצאת את ביטויה גם בדברי הנביא ישעיהו "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".

בברכת "ותחזינה עיננו בשובך לציון".

בפרשתנו פרשת נשא מובאים בראשית פרשת הנשיאים הפסוקים הבאים: "וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם... וַיָּבִיאוּ אֶת קִרְבָּנָם לִפְנֵי ה' שֵׁשׁ עֶגְלֹת צֶבַע וּשְׁנֵי עֶשְׂרֵי בָקָר עֶגְלָה עַל שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר לְאֶחָד.... וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹמֶשֶׁה לְאֹמֶר קַח מֵאֲתָם וְהָיוּ לְעֹבֵד אֶת עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד..." (במדבר ז', ב"ה).

על פסוק זה מסביר רש"י: "שלא קיבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום". המדרש רבה במקום נותן הרחבה לדו שיח בין משה לקב"ה כלהלן: "באותה שעה היה משה מתיירא שמא נסתלקה ממנו רוח"ק וניתנה לנשיאים. אמר הקב"ה למשה, אילו להם הייתי אומר שיביאו לך הייתי אומר שתאמר להם אלא קח מאתם, מאיתם היה הדבר, הא הסכימה דעתם לדעת העליונה..."

ועוד מסופר במדרש (ילקוט שמעוני) שעד ששלמה המלך בנה את בית המקדש בירושלים וכלי הקודש הונחו בו לנצח היו העגלות והבקר קיימים ולא הזקינו הפרות כדי לשמש את המשכן במשאות. כשנבנה המקדש הקריב שלמה את אותן פרות. ובלשון המדרש: "היה משה מתיירא שמא אחת מן העגלות נשברת, או אחת מן הפרות מתה ונמצא קרבנם של נשיאים פסול. אמר לו הקב"ה והיו לעבוד, ניתן להם הויה שיהיו קיימות לעולם! ועד מתי הם היו קיימות? עד בית עולמים, שאז הקריבום, דכתיב ויזבח המלך שלמה את זבח השלמים הבקר".

מהי אותה יראה שמתירא משה בכל פעם ומה חבוי במדרשים אלו מעבר לרובד הפשוט של המילים?

כדי להסביר זאת נעלה עוד קושי. בחומש תורה שלימה מובא זוהר על פרשת ויגש כלהלן: "וירא את העגלות כמה עגלות (הוהו?) – שית(שש) כמה דאת אמר (כמו שנאמר) שש עגלות צב נושאות קרשי המשכן".

וקשה כיצד יש בכוח עגלות הנשיאים להחיות את רוח יעקב? – אמנם ב'תורה שלימה' מובאת דעה נוספת בנוגע לפרשה בה עסקו יעקב ויוסף בפרידתם. וכך מובא בשם המדרש: "כשפרש יוסף מיעקב נטע יעקב ארזים ושאל לו יוסף מה אלה? וענה לו אביו עתידים בני לעשות משכן במדבר בארזים אלו ויביאו אותם בעגלות, לכן שלח לו עגלות סימן לשש עגלות צב

שנושאות קרשי המשכן". ידוע שקיים פירוש נוסף, שכשנפרדו היו עסוקים בפרשת עגלה ערופה. לפי פירוש זה, הקשר בין פרידתם לנושא הנלמד ברור. שכן, יעקב מלווהו ועל כך בדיוק באה עגלה ערופה לכפר על כך שבני העיר לא ליוו את ההרוג כשנפרדו ממנו, אך מה הקשר בין פרידת יעקב מיוסף לפרשת הנשיאים?

כדי להשיב על כל שאלות אלו, אפשר לומר (עפ"י הרה"ג ר' חיים יעקב גולדוויכט זצ"ל – אסופת מערכות חלק ג') שנשיאי השבטים, בעצם פנייתם ה'חדשנית' למשה בדבר העגלות חידשו את הכח של אתערותא דלתתא (התעוררות רוחנית מלמטה – מצדו של האדם), הגלום במילה 'מאיתם'. דהיינו, קיימת יכולת בידי האדם להפריש מכוחותיו ועצמיותו ולכוון מדעתו לדעת העליונה, אם רק רוצה בכך.

לפי"ז סיפור הארזים קשור לפרידת יעקב מיוסף. כשנפרד יעקב מיוסף הוא נותן לו בעצם שיעור בכח זה של אתערותא דלתתא. לימים כששמע יעקב שיוסף חי במלוא חיותו הרוחנית לאחר שיממון רוחני של 22 שנה, לא האמין, שנאמר: "ויפג לבו..". אך כאשר ראה את העגלות, נזכר במה שעסקו כשנפרדו- בכח שחידשו הנשיאים שהינו סמל להתעוררות עצמית שמאפיל גם על מצבים של תהפוכות נפש, ואז מייד "ותחי רוח יעקב".

כח זה של אתערותא מוצא את ביטויו גם בין דפי הגמרא הנלמדים השבוע בזיקה לאירועים בינם אנו מצויים. יום